

KAIN TAPPER

KUUN KOSKETTAMA, KOSKEN KASVATTAMA

Teksti ja kuvat: Timo-Olavi Jalkanen (www.databooks.com/timojalkanen)

”Kuutamona on minuna lajini”, kerrotaan **Kain Tapperin** nuorena sanoneen. Kuutamona esiintyikin hänen veistoksissa ja piirroksissa toistuvasti. Oma kuva *Kuuhullu* (kuvassa) on pääteos Saarijärven kaupungintalon Saarijärvisalin näyttelyssä, joka jatkuu 2.7.2010 saakka, ja jonne on vapaa pääsy.

- Saarijärvisaliin on kerätty eri paikoista kolmisenkymmentä Tapperin teosta, sekatekniikkaa, piirroksia ja reliefejä. Hänen monivuotisen apulaisensa, kuvanveistäjä **Arvo Siikamäen** veistoksia esillä on kuusi (alakuvassa *Torso*). Kahden Saarijärvellä syntyneen taiteilijan työt kohtaavat nyt toisensa. Mukana on myös Kainin veljen, **Yrjö Tapperin** teos, kertoo näyttelyn kokonainen **Petri Nieminen** Art Pispalasta, Tampereelta.

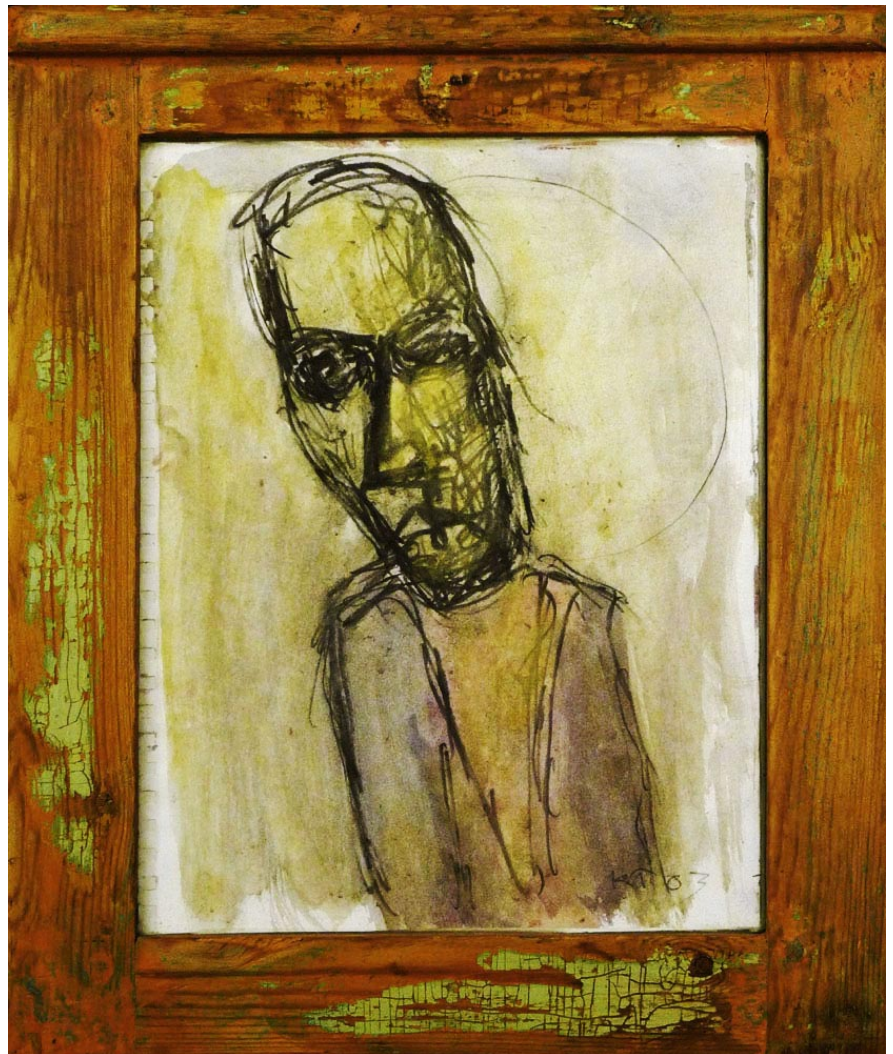
Kainin ja Arvon teoksia on ollut ennenkin yhdessä esillä. Vuonna 1973 heillä oli yhteisnäyttely Helsingin taidehallissa.

Ateneumin portailta apulaiseksi - Arvo Siikamäki

Tapperin ja Siikamäen lapsuudenkodit Saarijärvellä ovat lähellä toisiaan, mutta kaksi tulevaa kuvanveistäjää tapasivat toisensa vasta Helsingissä. Kain oli siellä jo taidetta opiskelemassa kun 13 vuotta nuorempi Arvo liikkui Tapperin muiden veljesten parissa Saarijärvellä.

- Ensitapaamisemme oli Ateneumin ulkoportailta. Opetuksen sisältöä kommentoituani pyysi Kain minua tulemaan hänen tunneilleen, jonne meninkin. Tapper oli innostava opettaja. Hän ei tuputtanut, mutta sai oppilaasta paljon luovuutta irti. Hän oli loistava kuvanveistäjä, joka usein otti myös kynän, jolla nopeasti teki piirroksia ihmisistä tai näkymistä. Ihmisenä hän oli herkkä ja lämmin. Vuosina 1963-1967 toimin Tapperin apulaisena, kertoo Siikamäki.

Edesmenneet Wäinö Aaltonen ja Aimo Kanerva, sekä jotkut pilapiirtäjät julkisesti arvostelivat alkuaikoina Tapperia ”pölkkytaiteilijana”, mutta suuri osa eturivin taiteilijoista oli Tapperin takana.

Kuuhullu, Kain Tapperin omakuva, 2003, sekatekniikka

- Tapper ammensi teemoja luonnosta, mutta oli samanaikaisesti modernisti. Hänen tyylinä oli hyvin persoonallinen, ilman suoria esikuvia. Oriveden kirkon alttaritaulu *Golgatan kallio* on minulle hyvin merkittävä Tapperin työ, varsinkin kun katsoo sitä siihen paikkaan tehtynä. Alkukohun aikaan sitä oltiin työntämässä pois, mutta myöhemmin monet seurakuntalaisista eivät halunneet edes lainata sitä Venetsian biennaaliin.

- Jos en olisi päässyt Tapperille apulaiseksi, en ehkä olisi kuvanveistäjä. Alussa asia vaikutti töihinikin, mutta pikkuhiljaa vaikutus hävisi. Tein alussa

puutöitä, mutta pian siirryin kiveen. Välissä on ollut alumiinikausikin, Siikamäki kertoo.

Ateneumin pääsykokeet yhdistivät - Ossi Somma

Kuvanveistäjä, taiteilijaprofessori **Ossi Somma** oli Tapperin pitkäaikainen ystävä.

-Tapasimme 1952 kaksi viikkoa kestäneissä Ateneumin pääsykokeissa. Pääsimme molemmat sisään. Luulimme Kainin kanssa pyrkivämme Ateneumiin, josta valmistuisi taiteilijoita, mutta päädyimme Taideteolliseen oppilaitok-

Torso, Arvo Siikamäki 2008, punainen graniitti

seen. Sommittelupirustusta opetti Tapio Wirkkala, jota kai useat oppilaat yrittivät matkia. Myöhemmin kuulin, että Wirkkala olisi halunnut potkaista minut ja Tapperin pois koulusta, kertoo Somma

- Kain hyräili *Peltoniemen Hintriikan surumarssia* usein Ateneumissa. Hän tuli ensivierailulle luokseni Nokialle 1957. Kaupunginarkkitehdin luona käydesämme kuuntelimme surumarssia uudelleen ja uudelleen levysoittimella. Myöhemmin hän teki aiheesta veistoksen.

Tummaa taustaa vasten, Tapperin Riika-vaimon muotokuva, 2003, sekatekniikka

Golgatan kallio, Oriveden kirkon alttaritaulu nosti kohun

Sadan metrin päässä ateljeestani sijainneessa Rautasen hautakivi-veistämössä myös Kain kokeili kivi-veistoksen tekoa. Kesän mittaan valmistui hänen graniittinen itkevä tyttö. Nokialla hän vieraili luonani toistuvasti.

- Tapperin veljessarjan yhteistyön voima ja tuki oli varmasti merkittävä tekijä heidän elämässään. Kainin naisuhteet eivät aina oikein onnistuneet, muistelee Somma.

Keskeneräisistä ei puhuta - Arto Koivikko

Taidekeräilijä ja -kauppias Arto Koivikko oli 60-luvulta alkaen halunnut tavata Kain Tapperin. Vihdoin vuonna 1998 hän tohti soittaa Tapperille, kysyen voisiko Pohjanmaan poika tulla käymään. Tapper toivotti tervetulleeksi, ja siitä alkoi tuttavuus.

- Minulla on ollut mahdollisuus tutustua suomen huipputaiteilijoihin. Tapperilta ostin varsinkin sekatekniikkaa ja reliefejä, kertoo Koivikko

- Tapperin luona ollessani opin sen, että hänen keskeneräisiin töihin ei saanut puuttua. Tulin kyselleeksi mm. hänen assistenttinsa Kaijan ja pääministeri Lipposen veistoksesta. Kain suuttui kovasti. Piti niitä siinä vaiheessa jotenkin pyhinä. Sellaisia olivat myös äidin potretit.

- Sara-Hildenin taidemuseon 100 veistosta ja 100 piirrosta sisältänyt näyttely vuonna 1991 jäi voimakkaana mieleeni. Minulla on siitä isosta punaisesta Emma -veistoksesta kaksi luonnostakin. Tapperin alkuaian reliefit ovat minulle kuitenkin ehkä läheisimpiä, muistelee Koivikko.

- Arvo Siikamäelle soitin ensimmäisen kerran kysyäkseni käsiini tulleesta

”isosilmäisestä alumiinireliefistä”. Lopulta menin sitä hänelle näyttämään. Teos oli 1976 tehty UKK -reliefi, kertoo Koivikko.

Tapper viikinkien seurassa

Tapperin suurin teos on Tanskassa, Etelä-Jyllannissa, ammoisen viikinkipääkaupungin massiivisten riimukivipaasien ja kumpujen vieressä. Jelling museo- ja kongressikeskuksen tilaama 80 neliömetrin puoreliefi on saanut paikkansa Tanskan vanhimpien muistomerkkien seurasta. Ehkä vihdoin kärkkäät kriitikot ovat lakanneet puhumasta Tapperista “pökölötaiteilijana”. Akateemikko Kain Tapper pysyi valitsemallaan tiellä.

Kolmevuotias Kain selvisi säikähdyksellä putoamisestaan lapsuuden kotitalon Juholan viereiseen Leuhunkoskeen. Seudun luonnontunnelmat heijastuivat Tapperin teoksista kuitenkin läpi taiteilijan elämän. Ja tuo kuun valo piileksii ehkä useammassakin hänen tämän näytelyn piirroksessa.

- Tapperin teoksissa minua kiehtoo niiden salaperäisyys. Se, että niistä on riittä turha pois, miettii Petri Nieminen.

Tyyny, 2000, lyijykynäpiirros

Kain Tapper

s. 6.6.1930, Saarijärvi, k. 17.8.2004, Helsinki
Vanhemmat: Vihtori ja Aino Tapper
Sisarukset: kirjailijat Marko (taiteilijanimi Marko Tapio 1924–1973) ja Harri (1929-) sekä teatterilavastaja Yrjö (1932-)